

Analyse Kostprijzen Midden Holland

1. Achtergrond

De vijf samenwerkende gemeenten in de regio Midden Holland (Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas) werken toe naar een nieuw, geïntegreerd sociaal domein. Om te bereiken dat kwetsbare inwoners de benodigde ondersteuning zoveel mogelijk geleverd krijgen vanuit de eigen woon- en leefomgeving, wordt innovatie van die ondersteuning noodzakelijk geacht. Om de innovatie mogelijk te maken, kiezen de genoemde gemeenten voor harmonisatie van diensten op het gebied van Jeugdhulp, Wmo en Beschermd Wonen. Dit leidt tot ontschotting binnen de productiebekostiging. Tegelijk wordt de DBC-structuur die binnen de jeugd-GGZ verplicht was, losgelaten en wordt gestuurd op verdergaande vereenvoudiging van het administratieve proces. De kern van de wijzigingen die in het inkoopkader 2018-2020 zijn opgenomen¹ is dat de bestaande structuur met ca. 800 losse zorgproducten in de verschillende sectoren, wordt vervangen door 40 geïntegreerde diensten.

Met ondersteuning vanuit het Netwerk Sociaal Domein Midden Holland (NSDMH) is een traject van bestuurlijk aanbesteden opgestart. Hierbij is in dialoog met de regionale aanbieders toegewerkt naar beschrijving en beprijzing van de 40 nieuwe diensten. Met behulp van een algemeen model en de invulling daarvan op basis van de door de aanbieders aangeleverde informatie, is per dienst een tarief ontwikkeld. Hierbij is steeds geredeneerd vanuit de randvoorwaarden die in het inkoopkader zijn vastgesteld:

- Integrale diensten Wmo en jeugd waar dat passend is via gelijke tariefopbouw.
- Vaste (reële) tarieven per dienst. Waar dat op grond van de cliëntvraag noodzakelijk is, wordt een beperkt aantal intensiteit niveaus onderscheiden.
- Bekostiging per uur / dagdeel of etmaal.
- Gedeeltelijk loslaten van de budgetplafonds bij de zorgaanbieders van jeugdhulp;
- Scheiden van verblijf (met begeleiding en/of behandeling) van aanvullende begeleiding / behandeling.
- Diagnostiek en verblijfscomponent als aparte diensten.
- Verruimen mogelijkheden flexibel factureren
- Sturen op resultaten en volume via de toegang. Budgetplafonds worden (deels) losgelaten.
- Ruimte maken voor innovatie door ruimte te maken voor aanbieders om binnen de indicatie te switchen tussen diensten. In komende periode van 3-5 jaar kunnen hiervoor lokaal experimenten worden opgezet. Prioriteit ligt eerst bij het goed organiseren van de basis.
- Zo min mogelijk jeugdigen in de residentie. Afschaling van residentiële zorg naar dagbehandeling en ambulante zorg.

Enschede, 16 augustus 2017

Deze notitie is opgesteld door: Nico Dam, Mieke Looman, Peter Bakker en Albertus Laan

¹ 'Overeenkomsten met zorg geregeld.' (definitieve versie van 18 mei 2017, vastgesteld in de Colleges 30 mei 2017)

2. Toetsing tarieven door bureau HHM

Aan bureau HHM is gevraagd de keuzes die zijn gemaakt bij het berekenen van de tarieven te toetsen. Dit betreft de verschillende gehanteerde uitgangspunten en de vertaling daarvan naar parameterwaarden in het algemene tarievenmodel, de toepassing van de door aanbieders aangeleverde marktinformatie en de afwijkingen ten opzichte van het algemene tarievenmodel naar de voorgestelde tarieven voor specifieke diensten. Wij geven geen oordeel over de afzonderlijke tarieven², ook hebben we geen nieuwe berekeningen van tarieven gemaakt. Met deze rapportage geven we ‘feedback’ op de gehanteerde werkwijze in Midden Holland, zoals ook aanbieders via de verschillende marktconsultaties en vragenrondes de gemeenten en de NSDMH van commentaren voorzien. Wij gaan er vanuit dat met deze informatie eventuele bijstelling van tarieven kan worden overwogen.

Onze aanpak

De opdracht tot deze ‘toetsing’ werd gegeven op vrijdag 14 juli. De maandag daarna hebben wij van de NSDMH relevante informatie ontvangen over de totstandkoming van de verschillende tarieven. Deze informatie was gebundeld per tariefgroep³ en bevatte steeds een beschrijving van de algemene aanpak en de uitgangspunten, beschrijvingen van de betreffende diensten in verschillende memo’s en Excel rekenbladen waarmee de tarieven zijn bepaald. Daarbij bleek de informatie over enkele diensten te ontbreken, die is in de loop van die week nagezonden. Tevens kregen we de beschikking over het format voor de uitvraag aan de aanbieders bij de verschillende productgroepen en over de (concept) verslagen van de meest recente marktconsultatie die het commentaar bevatten zoals die door de aanbieders was geleverd.

In de weken 29 en 30 hebben vier adviseurs van HHM de verschillende tariefgroepen geanalyseerd vanuit een bij de start gemeenschappelijk geformuleerd kader. Eén collega heeft tevens het algemene tarievenmodel en de algemene uitgangspunten (parameterwaarden) geanalyseerd. Op twee momenten (halverwege en bij de afronding van de analyse) hebben we onze bevindingen onderling gedeeld en gewogen tegen het afgesproken kader. Vanwege de zomervakantie is deze rapportage opgesteld met twee collega’s.

Ons afwegingskader bestond uit drie kernvragen, steeds per onderdeel te beantwoorden:

- 1) Kunnen we herleiden hoe in Midden Holland is gehandeld om tot een tarief te komen?
- 2) Begrijpen we de gemaakte keuzes?
- 3) Wat vinden we van de gemaakte keuzes?

De bevindingen die hieruit naar voren kwamen zijn tussentijds telefonisch en face-to-face gedeeld met de opdrachtgever, de projectleider inkoop 2018. In week 31 hebben we onze opvattingen opgeschreven in een eerste conceptversie van deze rapportage. Dit concept is op 8 augustus besproken met het inkoopteam dat de hele aanbesteding begeleidt (inkopers, business-analisten en beleidsmedewerkers) en daarna verwerkt tot een definitief rapport.

Deze rapportage

Hierna geven we in paragraaf 3 eerst op hoofdlijnen ons beeld van de algemene aanpak die is gevolgd om tot de tarieven te komen. Dit leidt tot reflectie op de gekozen werkwijze en op de toepassing daarvan. In daaropvolgende paragrafen bespreken we de uitwerking naar de verschillende tariefgroepen.

² Het algemene beeld is dat de uitkomsten (de voorgestelde tarieven) overwegend redelijk en realistisch zijn.

³ Dit waren: Dagbesteding en begeleiding, Gezinshuizen, GGZ EED (dyslexie), GGZ Jeugd, Huishoudelijke Hulp, JB/JR, Jeugdhulp, Jeugdzorg+ en Vervoer.

In deze analyse hebben we niet alle nieuwe diensten geanalyseerd. Enkele diensten kennen een bovenregionaal (landelijk) tarief, dat heeft NSDMH overgenomen; de tarieven van andere diensten zijn kort geleden op basis van extern advies tot stand gekomen.

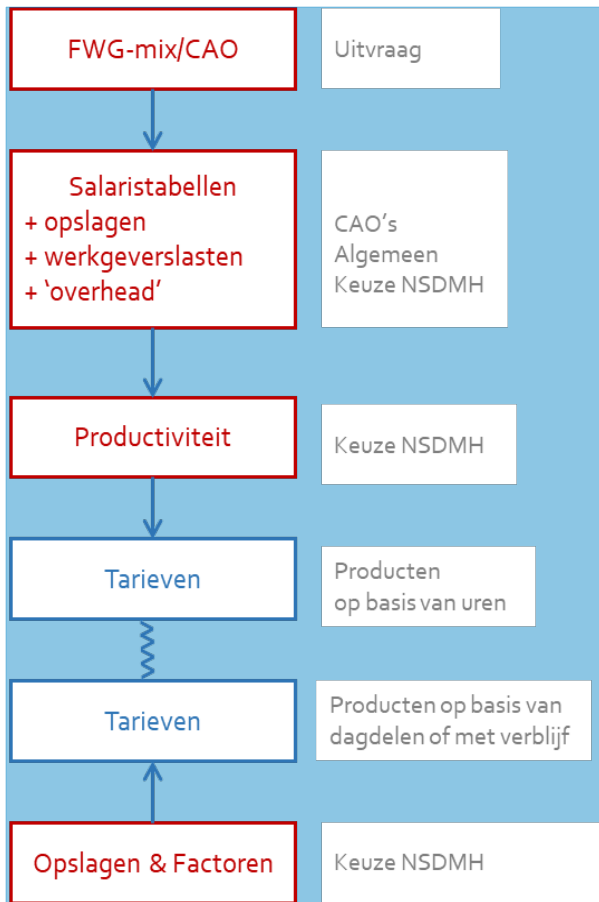
In de onderstaande tabel geven we een overzicht van de verschillende diensten in de regio Midden-Holland en de indeling die we daarbij in deze rapportage hanteren. De nummering is afkomstig uit het inkoopkader.

Diensten segment A: Ondersteuning		Toelichting
1.	Hulp bij het Huishouden	✓
2.	Begeleiding	Tariefgroep: Begeleiding en dagbesteding
3.	Begeleiding specialistisch	
4.	Begeleiding Intensief	
5.	Dagbesteding doorlopend	
6.	Dagbesteding doorlopend specialistisch	
7.	Dagbesteding ontwikkelingsgericht	
8.	Vervoer naar dagbesteding	
9.	Pleegzorg	✓
10.	Logeeropvang basis	Hier heeft NSDMH een afwijkende procedure gevolgd, de tarieven van deze diensten zijn gebaseerd op die van 2017. Geen onderdeel van deze reflectie derhalve.
11.	Logeeropvang Intensief	
12.	Logeerverblijf	
13.	Gezinshuis	✓
14.	Beschermd Wonen 24u Toezicht	Tarieven zijn gebaseerd op extern advies; geen onderdeel van deze reflectie.
15.	Beschut Wonen	
Diensten segment B: Behandeling		Toelichting
16.	Jeugdzorg Plus / Gesloten Jeugdhulp	Tarief landelijk vastgesteld; geen onderdeel reflectie.
17.	Ambulante crisishulp	✓
18.	Verblijf	Tariefgroep: Jeugdhulp
19.	Gezinsopname	Deze dienst is nog niet ontwikkeld; geen reflectie.
20.	Groepsbehandeling	Tariefgroep: Jeugdhulp
21.	Groepsbehandeling zwaar	
22.	Dagbehandeling	
23.	Individuele behandeling	
24.	Individuele beh. gedragswetenschapper	
25.	Diagnostiek	Tariefgroep: Jeugd-GGZ
26.	Jeugd GGZ generalistische basis GGZ	
27.	Jeugd GGZ behandeling specialistisch	
28.	Jeugd GGZ behandeling hoog specialistisch	
29.	Jeugd GGZ diagnostiek	
30.	Jeugd GGZ verblijf licht	✓

31.	Jeugd GGZ verblijf zwaar	✓
32.	Jeugd GGZ dagbehandeling	Tariefgroep: Jeugd-GGZ
33.	Jeugd GGZ crisis	
34.	ADHD Ziekenhuiszorg	✓
35.	Jeugd GGZ behandeling (EED)	✓
36.	Jeugd GGZ diagnostiek (EED)	Tariefgroep: Dyslexie
Diensten segment C: JB / JR		Toelichting
37.	Jeugdbescherming maatregelen	Tarieven bovenregionaal (landelijk) bepaald; geen onderdeel van deze reflectie.
38.	Jeugdreclassering maatregelen	
39.	Consultatie en advies	
40.	Niet langer vrijblijvende hulpverlening	

3. Het tarievenmodel

In het algemene model om tot de beoogde tarieven per dienst te komen, herkennen wij de volgende aanpak die, in grote lijnen, per product door NSDMH is gevolgd:

- 1) Op basis van de beschrijving van een bepaalde dienst, is aan de aanbieders gevraagd aan te geven welke medewerkers bij die dienst (dan wel bij het best vergelijkbare huidige product) worden ingezet (gehanteerde CAO en verdeling over de verschillende functieschalen). Tevens is de aanbieders gevraagd aan te geven welke factoren van invloed zijn op de kostprijs van die dienst.
- 2) Op basis van een algemeen model is bepaald met welke opslagpercentages wordt gerekend. Deels zijn deze afkomstig uit de verschillende Cao's, deels zijn deze door NSDMH gekozen op basis van diverse brondocumenten. Deze keuzes in het algemene model kunnen per dienst worden aangepast op basis van specifieke overwegingen. De optelsom van directe loonkosten (uit salaristabellen uit de Cao's) en de verschillende opslagen, leidt tot een beeld van de totale loonkosten per fte.
- 3) Vervolgens is de productiviteit van een fte bepaald op basis van keuzes die NSDMH heeft gemaakt over ziekteverzuim en aantallen productieve uren per (gemiddelde) fte.
- 4) Voor de diensten die uitgaan van een uurtarief is hiermee de basis voor het uurtarief gelegd.
- 5) Voor de diensten die zijn gebaseerd op dagdelen, etmalen of waarbij een andere vorm van huisvesting aan de orde is, zijn aanvullende opslagen en factoren toegepast of is een andere indeling gehanteerd om tot tarieven te komen.

Algemene reflectie op de gevolgde werkwijze

De algemene werkwijze om te komen tot tarieven voor de (nieuwe) diensten, zoals hiervoor beschreven, is een logische aanpak die wij herkennen vanuit andere regio's. Wat ons echter is opgevallen in de uitwerking van de verschillende tarieven, is dat er niet eenduidig is geredeneerd bij het maken van de keuzes. De afwijkingen van de parameterwaarden in het algemene tarievenmodel zijn niet altijd goed onderbouwd en in de verschillende diensten worden op vergelijkbare onderdelen verschillende keuzes gemaakt.

Advies voor aanpassing van het tarievenmodel:

- Consequent gebruik van bronnen
- Betere onderbouwing van gemaakte keuzes
- Gelijke keuzes in vergelijkbare situaties

Reflectie op de keuzes in het tarievenmodel

Hierna geven we onze reflectie op de elementen van het algemene tarievenmodel, zoals hiervoor geschetst en verwoord in het ‘Memo adviespercentages opslagen’⁴. Bij de onderbouwing van de gekozen opslagpercentages valt op dat een bron wordt gehanteerd uit de zorgverzekeringswet (NZa tarieven extramurale ZG-zorg) en dat een belangrijke bron ontbreekt die wel gebruikt lijkt te zijn (NZa verantwoordingsdocument prestaties basis GGZ 2014).

- **Inschaling**

Uit de uitvraag onder aanbieders is de informatie gehaald over inschaling van professionals die betrokken zijn bij huidige dienstverlening vergelijkbaar aan de nieuwe producten. Soms is hierbij uitgegaan van 90% van de hoogste trede in de gekozen functieschaal. Hoewel een onderbouwing voor dit percentage niet wordt gegeven, lijkt dit een realistische waarde in vergelijking met het onderzoek van KPMG (2014). Bij andere diensten wordt niet van de functieschaal, maar van het feitelijke salaris uitgegaan. Dit verschil in benadering vraagt om toelichting.

- **Opslagen**

De gehanteerde opslagen zijn afgeleid van de verschillende Cao’s en daarmee realistisch.

- **Werkgeverslasten**

Volgens het memo komen de werkgeverslasten op 25,635%. De optelsom van de genoemde percentages is echter 25,735%. Bovendien is niet helemaal duidelijk waarom bepaalde opslagen niet zijn meegenomen in het memo. Dit betreft bijvoorbeeld de opslag van 0,5% voor kinderopvang (onderdeel basispremie WAO/WIA) en 0,4% voor de werkhervattingskas (onderdeel WGA premie). Ook zien we dat de verschillende Cao’s andere pensioenbijdragen van de werkgever kennen (bijvoorbeeld PFZW: 11,75% in plaats van de gehanteerde 9,16%).

- **Opslag overhead**

Dit is een lastig thema, met name omdat er in de verschillende bronnen andere definities worden gehanteerd en dat benchmarks laten zien dat de uitkomsten van het percentage overhead in de verschillende sectoren variëren. Bovendien blijkt uit onderzoek naar gemiddelde overheadpercentages dat er, ook binnen één sector, veel spreiding rondom dat gemiddelde voorkomt. De keuze voor een opslag voor overhead is dan ook een lastige, met een politieke component: welk percentage vinden we redelijk en acceptabel?

Uit het memo van NSDMH blijkt de keuze in het model voor de opslagpercentage van 35,25%, zoals dat voorkomt in de generalistische basis GGZ. Hoewel in het bronbestand is aangegeven dat dit percentage wordt gehanteerd voor de bekostiging van de jeugdhulp, wordt het in het model breder toegepast op alle diensten en in alle (voormalige) sectoren. Dit verbaast ons, te meer omdat uit benchmarkonderzoeken blijkt dat van alle sectoren de GGZ de hoogste overhead kent. Zo geeft Berenschot bijvoorbeeld aan dat de gemiddelde personele overhead in de VVT (ouderenzorg, thuiszorg) 13,1% bedraagt, in de GHZ (gehandicaptenzorg) is dat gemiddeld 13,5% en in de GGZ 20,8%. Daarom adviseren wij NSDMH het overheadpercentage in het algemene tarievenmodel te herzien en op basis daarvan naar beneden bij te stellen.

Tot slot wordt in het tarievenmodel de overhead gehanteerd als een opslag op de bruto salariskosten, namelijk 44,77%. De genoemde 35,25% geldt over de personeelskosten inclusief werkgeverslasten. Volgens ons is hier een rekenfout gemaakt en moet dit leiden tot een opslag van (35,25% van 125,735% =) 44,32%.

⁴ Wij hebben gebruik gemaakt van versie 0.1 van 13 juni 2017.

- **Productiviteit**

We missen in de onderbouwing van de correctie voor productiviteit aandacht voor het ziekteverzuim. Dat is immers een belangrijk parameter voor de aanbieder.

De keuze voor een productiviteit van 68% (hetgeen neerkomt op 1.273 werkbare uren per fte) wordt onderbouwd vanuit het KPMG rapport uit 2014. Dat rapport laat echter een meer gedifferentieerde bandbreedte zien van 59% (in de jeugdzorg) tot 82% (voor de huishoudelijke hulpen). We missen de onderbouwing voor het gekozen percentage.

Overigens is de uitkomst (1.273 werkbare uren) realistisch en in lijn met de uitgangspunten op het onderdeel productiviteit zoals die elders in het land worden gehanteerd.

Reflectie op de toepassing van het model bij de verschillende diensten

Bij de uitwerkingen van de verschillende diensten vormt de input vanuit de uitvraag onder zorgaanbieders een belangrijke input voor de berekening van tarieven. Daarbij is ons opgevallen dat de verschillende uitkomsten rekenkundig zijn uitgemiddeld. Het kan hierbij een overweging zijn dit gewogen te doen. Daarbij wordt de inbreng van elke responderende aanbieder gewogen op basis van bijvoorbeeld de omvang van een aanbieder (in aantallen actieve professionals), het gewicht van de inbreng in de regio (het aantal cliënten dat wordt geholpen) en/of het aantal uren/dagdelen dat feitelijk is geleverd. Als ervoor gekozen is dit juist niet te doen, bijvoorbeeld omdat grotere organisaties mogelijk minder efficiënt werken, is dit een begrijpelijke keuze. We missen een opmerking over de onderbouwing van deze keuze.

Overigens zien wij de opbrengst van de uitvraag als een van de bronnen waar de gemeenten in de regio zich op kunnen baseren, zoals bijvoorbeeld benchmarkonderzoeken en rapportages dat ook zijn. Bij het hanteren van de verschillende bronnen, zeker in de vertaling naar de parameterwaarden in het algemene tarievenmodel, kunnen de gemeenten daarnaast ook normatief optreden: welke overhead en productiviteit vinden wij realistisch en acceptabel? Daarom is de onderbouwing van de gekozen parameterwaarde en de eventuele afwijking daarvan bij bepaalde diensten, zo belangrijk.

Advies voor aanpassing van het algemene tarievenmodel:

- Betere onderbouwing van gemaakte keuzes
- Aanscherpen opslag werkgeverlasten
- Heroverwegen opslag overhead
- Meer toepassen van het model, afwijkingen naar aard en omvang bij de verschillende diensten heroverwegen

4. Diensten segment A: Ondersteuning

In algemene zin is ons opgevallen dat het algemene tarievenmodel niet op alle onderdelen is toegepast bij de diensten/producten in dit segment. Er zijn veel keuzes gemaakt in afwijking van het memo met de hoofdlijnen, waarvan niet altijd is te achterhalen op basis van welke overwegingen tot een dergelijk besluit is gekomen. Bij de verschillende uitwerkingen komen we op onderdelen daarvan terug.

Dienst #1: Hulp bij het Huishouden

De opbouw van het tarief is conform de Code Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning. Deze benadering wijkt enigszins af van het algemene tarievenmodel, met name als het gaat om de opslagpercentages. Dit is voor wat betreft de overhead (lager dan in het model) en de productiviteit (hoger dan in het model) te begrijpen vanwege het specifieke karakter van deze dienst. We missen echter een onderbouwing daarvan.

Het wordt uit de documentatie niet duidelijk welke inschaling nu als basis is genomen. Hierbij is het belangrijk te realiseren dat op 10 juli jl. alsnog overeenstemming is bereikt over toepassing van het eerder geschrapte artikel 3.2A uit de Cao VVT 2016-2018⁵. Dit artikel beschrijft een specifieke salarisschaal Hulp bij het Huishouden, waarvan het bruto uurloon loopt van €10,35 (iets onder de huidige schaal FWG 10/4 of FWG15/0) tot €12,94 (tussen FWG15/7 en /8). Daarmee vervalt ook de mogelijkheid om de uitkomst van de uitvraag te hanteren, die is immers niet op deze nieuwe situatie gebaseerd. Daarom geven we NSDMH in overweging het tarief nu voorlopig vast te stellen en daarmee ruimte te creëren voor verkenning van de gevolgen van de wijzigingen in de Cao.

Overige opmerkingen:

- In de voorbeeldberekening lijkt voorbij te worden gegaan aan de bepaling in de Cao dat voor vakantietoeslag en eindejaarsuitkering een minimumbedrag geldt.
- Het percentage opslag overhead wijkt in de voorbeeldberekening af van het basismodel. Dit lijkt gerechtvaardigd vanwege de specifieke kenmerken van deze dienst (andere verhouding tussen uitvoerende medewerkers en leidinggevenden, vrijwel geen kapitaallasten), maar een onderbouwing ontbreekt.
- De productiviteit is hoger dan in het basismodel. Ook hier geldt dat dit gerechtvaardigd lijkt vanwege de kenmerken van de dienst (minder indirecte uren, minder opleiding en overleg), maar een onderbouwing ontbreekt.

Advies voor aanpassing:

- Onderbouwde keuze voor de basis salarisschaal + trede
- Onderbouwing van de gehanteerde afwijkende opslagpercentages
- Ruimte creëren voor aanpassing van het tarief bij inwerkingtreden van de nieuwe Cao.

⁵ Zie: <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/wmo-2015/nieuws/gevolgen-akkoord-hogere-loonschaal-huishoudelijke-hulp-wmo>

Tariefgroep: Begeleiding en Dagbesteding

Bij deze diensten is de berekening van het tarief sterk gebaseerd op de uitvraag. Dit betreft niet alleen het te hanteren salaris, maar ook andere elementen in de berekening. Dit roept de vraag op of de aanbieders die op de uitvraag hebben gerespondeerd, als representatief kunnen worden beschouwd. Ook kan de vraag worden gesteld waarom hiervoor is gekozen en niet voor het hanteren van de afspraken in het basismodel.

Wat ons opvalt in de berekeningen:

- Het basissalaris waarmee wordt gerekend is niet gebaseerd op een keuze voor een bepaalde schaal, maar op het gemiddelde maandsalaris dat uit de uitvraag naar voren is gekomen. Daardoor is niet te achterhalen op welke functieschaal en uit welke Cao het tarief is gebaseerd. Hiermee wordt niet voldaan aan het uitgangspunt van 90% van de hoogste trede van de gekozen functieschaal.
- Uit de uitvraag blijkt dat op de verschillende diensten in de huidige praktijk meerdere Cao's van toepassing zijn en dat binnen de verschillende Cao's ook meerdere functieschalen met verschillende annuïteiten. Dit is een logisch gevolg van de keuze om jeugd en Wmo te integreren. We kunnen echter niet herleiden in welke mix de verschillende Cao's zijn toegepast en welke functieschalen. Bovendien wordt niet duidelijk hoe het onderscheid tussen de begeleidingsvarianten 'regulier', 'specialistisch' en 'intensief' doorwerkt naar en wordt onderbouwd door de mix van Cao/functieschalen en daarmee naar het kwalitatief in te zetten personeel per variant van een dienst.
- Bij de dagbestedingsvarianten 'doorlopend licht', 'doorlopen zwaar' en 'ontwikkelgericht' is een factor toegevoegd om het onderscheid te maken, namelijk het aantal cliënten per medewerker in een groep. De parameterwaarden hiervoor lijken enigszins willekeurig gekozen op basis van de uitvraag; de bandbreedte van de spreiding is voor de drie de varianten vrijwel identiek, terwijl de gemiddelden enigszins wijken. Een inhoudelijke motivatie voor deze gehanteerde groeps grootte ontbreekt. Deze kan bijvoorbeeld worden gevonden door vanuit het onderscheid tussen de varianten van deze dienst aan te geven wat dit voor gevolg heeft voor de aandacht die per cliënt nodig is en daarmee voor bezetting van een groep.
- De werkgeverslasten zijn berekend over de brutolonen, niet over de toeslagen (vakantie, einde jaar). Voor de eindejaarsuitkering is niet van de Cao van de opgave door de aanbieders uitgegaan.
- De nonproductiviteit is gebaseerd op de uitvraag en daarmee per dienst verschillend. Dit verschil is vooral veroorzaakt door verschil in percentage niet-cliëntgebonden tijd per responderende aanbieder. Deze afwijking van de basisnorm is niet gemotiveerd en lijkt niet noodzakelijk, net als de reden om dit verschil per dienst te accepteren in de berekening.
- Ook voor de opslag voor overhead valt op dat deze per dienst verschilt, terwijl de motivatie (en dus de noodzaak) daarvoor ontbreekt. Overigens wordt in de toelichting wel verwezen naar het memo met de algemene uitgangspunten.
- De toevoeging van een marge van 2% bij deze diensten (met als doel het stimuleren van afschalen) wordt hier toegepast terwijl deze ontbreekt bij andere, vergelijkbare diensten. De onderbouwing voor deze toepassing en voor de gekozen 2% ontbreekt. Wij twijfelen of het beoogde effect daadwerkelijk wordt gerealiseerd met deze opslag, te meer omdat de keuze voor een bepaalde dienst bij 'toegang' is belegd.
- Wij vragen ons af of in de tarieven voor de dagbestedingsvarianten wel rekening is gehouden met de huisvestingcomponent (kapitaallasten, investering). Uit de berekening lijkt dat dit onderdeel is van de algemene overhead. Daarmee is op dit aspect geen onderscheid gemaakt

met de berekening van de tarieven voor begeleiding. Terwijl er bij dagbesteding wel degelijk sprake is van locatiekosten die ontbreken bij de begeleiding.

Advies voor aanpassing:

- Opbouw baseren op een onderbouwde keuze voor de salarisschaal
- Vanuit de inhoud van de verschillende diensten de verschillen in tariefsopbouw motiveren (salarisschaal en groepsgrootte)
- Onderbouwing van de gehanteerde afwijkende opslagpercentages, anders toepassen van het basismodel
- Heroverwegen van de huisvestingscomponent bij de dagbestedingsvarianten

Dienst #8: Vervoer naar dagbesteding

De opbouw van het tarief is door ons niet te toetsen op basis van de aangeleverde informatie. Overigens geeft de hoogte van het tarief geen aanleiding te denken dat hierbij fouten zijn gemaakt; dat lijkt ons realistisch.

Dienst #9: Pleegzorg

Het tarief voor deze dienst is opgebouwd conform de handreikingen van de VNG. Daarmee sluit de uitkomst aan bij de huidige praktijk. Wij achten dit realistisch.

Dienst #13: Gezinshuis

De uitwerking van deze diensten is niet opgenomen in het memo met de productbeschrijvingen. Uit de documentatie blijkt dat er uitgebreid aandacht is besteed aan de uitvraag bij aanbieders. Prijzen en varianten lopen in de huidige situatie erg uiteen. NSDMH streeft naar harmonisatie van het aanbod, door meer uniformiteit in wat er precies onder de dienst verstaan wordt. Er is voor de tariefstelling naar gemiddelden gezocht.

Voorstel is verblijfscomponent inclusief standaard begeleiding. Voor aanvullende behandeling of begeleiding wordt aanvullend beschikt. Dit voorstel klinkt logisch en ook de uitkomsten in de voorgestelde tarieven lijken te sporen met het huidige uitgavenpatroon. Ondanks ontbrekende onderbouwing en motivatie lijken de tarieven daarmee realistisch.

Advies voor aanpassing:

- In lijn met de overige diensten, beschrijving van de diensten en onderbouwing van het tarief verduidelijken

5. Diensten segment B: Behandeling

Bij analyse van de diensten in dit segment valt op dat de beoogde integratie van de diensten niet altijd herkenbaar is doorgevoerd. Het lijkt er op dat de uitwerking van de verschillende diensten naar tarieven is uitgevoerd langs lijnen van de oude domeinen (tariefgroep Jeugdhulp / tariefgroep j-GGZ) en dat een vergelijking daartussen niet heeft plaatsgevonden. Dit leidt er toe dat bij vergelijkbare diensten (bijvoorbeeld rond diagnostiek: diensten #25, #29 en #36; of rond behandeling: diensten #23 en #26, of #24 en #27) op basis van verschillende keuzes andere tarieven zijn voorgesteld. Hier lijkt een kans op integratie van diensten en tarieven (binnen de Jeugdwet) te zijn gemist, daar waar die in segment A (tussen Jeugdwet en Wmo) goed is uitgewerkt. Bovendien kan het hanteren van vergelijkbare diensten met verschillende tarieven leiden tot een onbedoelde kostenstijging. We zien elders in het land dat ‘toegang’ het lastig vind om het onderscheid te hanteren en daarmee vaak veilig kiest voor de duurste variant. Dit is een aandachtspunt voor de inrichting en uitvoering van de toegang.

Ook valt op dat er twee definities van productiviteit worden gehanteerd, bij de tariefgroep Jeugdhulp wordt alleen de direct cliëntgebonden tijd bedoeld, bij de tariefgroep jeugd-GGZ betreft dat ook de combinatie met indirect cliëntgebonden tijd. Ook dit heeft een effect op het te hanteren tarief waardoor het uitgangspunt (de randvoorwaarde) van de integraliteit wordt gemist. Het is ons niet duidelijk waarom bij sommige diensten alleen de directe cliëntgebonden tijd kan worden gedeclareerd (dan wordt gerekend met een productiviteit van 972 uur) en bij anderen ook de indirecte tijd (in het basismodel is de productiviteit 1273 uur). Dit administratieve verschil leidt tot een tariefverschil, hetgeen als een perverse prikkel in de praktijk kan uitwerken.

Gelet op het uitgangspunten van integraliteit geven wij NSDMH in overweging de verschillende overeenkomstige diensten alsnog te combineren. Alternatief is dat het onderscheid tussen varianten van vergelijkbare diensten kwalitatief (in de beschrijving van de dienst) wordt vergroot, zodat eenduidiger is wanneer welke variant van toepassing is.

Tariefgroep: Jeugdhulp

Bij de analyse van de verschillende documenten zijn ons de volgende zaken opgevallen:

- Het tarief van de diensten in de tariefgroep Jeugdhulp is gebaseerd op een relatief kleine schaal van aanbieders. Er zijn in de regio 11 aanbieders in de tariefgroep Jeugdhulp, die niet allemaal alle diensten leveren (sommige diensten kennen maar 1-3 aanbieders). Van vijf aanbieders is de uitvraag terugontvangen. De kwaliteit van de aangeleverde informatie van aanbieders is onvolledig, kent een grote bandbreedte van opgave kengetallen, zowel inzet uren als tarieven. De vraag is daardoor in hoeverre deze respons als basis voor tarieven kan worden beschouwd. De gegevens uit de uitvraag zijn aangevuld met externe bronnen, inschatting en gebruik van standaarden. Niet altijd is duidelijk waar naast de bronnen gebruik is gemaakt van standaarden of een inschatting/afweging is gemaakt door de beleidsmedewerkers. Een aanbeveling is om dit meer expliciet te vermelden.
- Onze indruk is dat de keuze voor de te hanteren loonschalen bij deze diensten goed en realistisch zijn onderbouwd en uitgewerkt volgens het basistarievenmodel. Echter, als het gaat om productiviteit en de opslagen voor huisvesting zien we afwijkende keuzes die niet altijd goed zijn onderbouwd.
- Niet duidelijk is in hoeverre reistijd is meegewogen bij de ambulante crisishulp. Is dit wel of niet onderdeel van de cliëntgebonden tijd (indirecte contacttijd)?

- We missen de opslag ORT in de opbouw van de tarieven voor de diensten met verblijf.
- In de berekeningen bij de diensten met een verblijfscomponent missen we een factor die compenseert voor no-show, weekendverlof, wisseldagen, leegstand, etc.
- Bij enkele diensten is uitgegaan van een groepsgrootte van 15 kinderen. Dat lijkt ons niet realistisch, voor zover wij kunnen overzien zijn dit in de praktijk ook kleinere groepen van 8-12 kinderen. De onderbouwing voor deze groepsgrootte kunnen wij niet traceren.
- De opslag voor huisvestingskosten is afgeleid van de NZa-beleidsregel, echter onder inhouding van 15% korting. Hoewel vrijwel geen enkele aanbieder 100% van het NZa-tarief krijgt uitbetaald, is niet duidelijk waarom deze korting is toegepast en op basis waarvan deze op 15% is gesteld. We missen hiervan een onderbouwing.
- De wijze van berekening van de opslagen voor verblijf is ondoorzichtig. De basis voor voeding (€5,-/dag) lijkt ons mager. De verwijzing naar Beschermd Wonen kunnen we niet verifiëren.
- We begrijpen de plaats van dienst #24 (individuele behandeling gedragswetenschapper) niet goed in relatie tot dienst #23 (individuele behandeling). Het verschil zit in de combinatie tussen HBO en WO opgeleide medewerkers. Dit vraagt om toelichting en verduidelijking in de beschrijving van de dienst. Gelet op de ambitie om te komen tot integratie, is heroverweging van het onderscheid ook een optie.
- Bij de dienst #25 (diagnostiek) valt op dat is uitgegaan van 100% WO. Psychologische testen worden in de praktijk ook (vaak) door een HBO uitgevoerd worden; een functiemix van WO 75% / HBO 25% hadden wij op grond van ervaringen elders hier realistisch geacht. Ook missen we hier de integratie met dezelfde functie in de tariefgroep jeugd-GGZ (dienst #29), waarbij ook de Medisch Specialist onderdeel van de functiemix is.

Advies voor aanpassing bij de diensten uit de voormalige jeugdhulp:

- Betere onderbouwing van de gehanteerde afwijkende opslagpercentages, anders toepassen van het basismodel
- Heroverwegen van de huisvestingscomponent bij de verblijfsvarianten
- Heroverwegen toepassing uitzonderingen op indirecte cliënt contacttijd
- Heroverwegen tot samenvoegen van sommige diensten en/of integratie jeugdhulp/ggz

Tariefgroep jeugd-GGZ

De tekst van het inkoopkader gaat uit van een aantal diensten die per uur of per etmaal worden afgerekend. In het memo met de beschrijving van de diensten en de onderbouwing van de tarieven JGGZ wordt een andere indeling gehanteerd, waarbij ook sprake is van trajecttarieven. Dit onderscheid is door ons niet goed te duiden, met name omdat in het inkoopkader wordt uitgegaan van bekostiging per uur, dagdeel of etmaal.

Bij de analyse van de verschillende tarieven zijn ons de volgende zaken opgevallen:

- De vertaling van de functieniveaus (MBO/HBO/WO/MS) naar telkens één FWG-schaal, respectievelijk FWG45/55/65/MS, lijkt ons realistisch. In de praktijk worden meerdere functieschalen gehanteerd voor eenzelfde functieniveau, maar deze vereenvoudiging is te begrijpen. Bovendien is in de uitvraag naar het functieniveau en niet naar de schaal gevraagd.
- De productiviteit (cliëntgebonden tijd) is niet overgenomen uit het basismodel en per dienst en per functie in de functiemix is een andere productiviteit gehanteerd. De productiviteit waarmee wordt gerekend lijkt bij enkele diensten uit de uitvraag te zijn gehaald (met een lage 1.221 als ondergrens), terwijl deze bij andere diensten op 1.296 uren per fte per jaar is gesteld. Dat laatste is wellicht gebaseerd op de NZa-norm voor de Generalistische Basis GGZ

(80% van 1.620 uur per fte = 1.296 uren per jaar). Een onderbouwing voor deze keuze ontbreekt.

- Bij de diensten waar ‘verblijf’ onderdeel van uitmaakt, is uitgegaan van de passende NZa-beleidsregel. Daarop is een korting van 15% toegepast. Hoewel vrijwel geen enkele aanbieder 100% van het NZa-tarief krijgt uitbetaald, is niet duidelijk waarom deze korting is toegepast en op basis waarvan deze op 15% is gesteld. De realiteitswaarde van deze korting is bovendien lastig te toetsen, mede omdat dit geen deel heeft uitgemaakt van de uitvraag onder aanbieders. Ditzelfde commentaar geldt ook voor de beschikbaarheidscomponent. Overigens is inmiddels door de NZa een nieuwe beleidsregel opgesteld, met tarieven die geldig zijn vanaf 2018 (TB/REG-18606-01).

Advies voor aanpassing van de diensten uit de voormalige jeugd-GGZ:

- Heroverwegen van de normen voor productiviteit in de berekeningen
- Onderbouwing van de gehanteerde afwijkende opslagpercentages
- Onderbouwing van het kortingspercentage bij opslag voor verblijfskosten
- Heroverwegen van de separate diensten voor Jeugdhulp en j-GGZ

Dienst #35: ADHD Ziekenhuiszorg

Deze dienst wordt in de regio door een beperkt aantal aanbieders geboden. De omschrijving van de dienst is mede tot stand gekomen op basis van een regionaal project waaraan ook huisartsen hebben bijgedragen. De uitkomsten van dat project hebben ook input geleverd voor de opbouw van de tarieven in deze diensten. Er is sprake van drie trajecten, elk opgebouwd uit een combinatie van inzet van bepaalde professionals en een (gemiddelde) omvang in minuten. Daarbij zien we dat de component ‘salariskosten professionele inzet’ is gebaseerd op dezelfde berekeningen die bij andere diensten uit de tarief jeugd-GGZ zijn gehanteerd. De component ‘omvang’ is voor een deel herleidbaar tot de besprekingen met de aanbieders, voor een deel niet. Dat brengt ons tot de volgende opmerkingen:

- We missen de onderbouwing voor de omvang in het traject ‘diagnose en advies’. Die bestaat uit 510 minuten ‘behandeling basis intensief’ en 60 minuten ‘inzet medisch specialist’.
- De eerder gemaakte opmerkingen over het verschil tussen een tarief per uur, dagdeel of etmaal (conform het inkoopkader) en de gehanteerde trajectprijzen, zijn ook hier van toepassing.

Tariefgroep Dyslexie

De tarieven van beide diensten in deze tariefgroep zijn afgeleid van de handreiking ‘Tariefonderbouwing Dyslexie’ van het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie. In het memo bij deze dienst is goed aangegeven op welke punten van de handreiking is afgeweken en op welke punten de handreiking wordt gevolgd waar die afwijkt van het algemene tarievenmodel. Wel is opgevallen dat bij de berekening van de tarieven is uitgegaan van andere salarissen dan het bepalen van tarieven voor de overige diensten in dit segment. Zo is het HBO niveau voor alle diensten gebaseerd op FWG55, hier is dat FWG45/50. Door daarvan uit te gaan, wordt deze HBO-component bij deze diensten lager gewaardeerd dan de MBO-functies in de overige diensten in dit segment. Ook lijkt het erop dat bij de berekeningen is uitgegaan van 100% van de maximale schaal, terwijl in de toelichting is aangegeven dat dit 90% zou zijn (conform het tarievenmodel).

Advies voor de tarieven van de diensten EED:

- Controle van de gehanteerde salarisschalen en de bijpassende bedragen in de berekening